

Nr 59.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bemyndigande för riksgäldskontoret att ställa medel till förfogande för statliga inköp från utlandet; given Stockholms slott den 20 januari 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 januari 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

I statsverkspropositionen till årets riksdag har erinrats om de bemyndiganden som vid riksdagarna 1937 och 1938 lämnats riksgäldskontoret att i viss ordning förskottsvis ställa medel till förfogande för statliga inköp från utlandet. Jag anhåller nu att få anmäla frågan om en ytterligare utvidgning av riksgäldskontorets befogenheter i detta avseende.

I samband med anmälan av en av fullmäktige i riksbanken ingiven framställning om fortsatt suspension av sedlarnas inlöslighet med guld behandlades i propositionen nr 318 till 1937 års riksdag spörsmålen om riktlinjerna för den ekonomiska politikens utformning i dåvarande konjunkturläge och

om medlen för förverkligandet av denna politik. I syfte att bereda riksbanken ökade möjligheter att genom operationer i kapitalmarknaden öva inflytande på ränteutvecklingen och samtidigt låta valutareserven komma till en för folkhushållet värdefull användning framlades i anslutning därtill förslag om bemyndigande för riksgäldskontoret att förskottsvis, genom överlämnande av statsskuldbervis med form och förfallotid bestämda i samråd med riksbanken, ställa medel till förfogande för den myndighet, åt vilken kunde komma att uppdragas att enligt fastställda direktiv verkställa inköp för statens räkning från utlandet. Statsskuldbevisen skulle av myndigheten användas för förvärv från riksbanken av för myndighetens verksamhet erforderliga belopp i guld och valutor intill ett värde efter dagskurs av högst 100 miljoner kronor.

I propositionen framhölls, att ett förskottsförfarande syntes bäst motsvara innebörden av den föreslagna transaktionen men att det uppkommande förskottet borde omedelbart täckas genom att totalbeloppet för i angiven ordning verkställda utgifter upptoges å nästföljande riksstat. Erforderliga medel tänktes därvid närmast anvisade under fonden för förslag till statsverket.

I propositionen nr 308 till 1938 års riksdag, i vilken anmäldes frågan om fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa sedlarna med guld, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att lämna riksgäldskontoret bemyndigande att förskottsvis, i samma ordning som tidigare, ställa ytterligare medel till förfogande för statlig upphandling från utlandet. Bemyndigandet skulle även denna gång avse ett belopp av 100 miljoner kronor.

De bemyndiganden som riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts här nämnda förslag givit riksgäldskontoret hava utnyttjats för upphandling och lagring för statens räkning av varor erforderliga såsom beredskapsreserv i händelse av avspärrning. Detta har skett med stöd av beslut vid 1937 och 1938 års riksdagar innefattande medgivande till sådana inköp intill ett sammanlagt belopp av 140 miljoner kronor. Inköpen hava verkställts genom ett särskilt organ, statens reservförrådsnämnd. Särskilda medel ha anvisats för bestridande av med upphandlingen förenade kostnader i svenskt mynt. Medel ha anvisats, respektive i riksstatsförslaget för nästa budgetår äskats jämväl för täckning av förskotten, i den mån dessa beräknats bliva utnyttjade.

Under den tid det system för statlig upphandling, om vars grunddrag jag här erinrat, ägt bestånd, har behovet av statliga reservlager av olika varor allt mera trätt i förgrunden under det att minskad betydelse tillkommit de penningpolitiska synpunkter som ursprungligen motiverade tillskapandet av en form för utnyttjandet av riksbankens valutareserv, varigenom denna i viss utsträckning omvandlades i en reserv av inhemska statsskuldbervis. Anledning föreligger därför knappast längre att behandla frågan om den statliga upphandlingen som en del av det större problemet om riktlinjerna

för valutapolitiken och utformningen av de hjälpmedel varmed penningpolitiken har att arbeta.

Enligt vad chefen för handelsdepartementet denna dag i annat sammanhang närmare utvecklar finnes anledning att redan innevarande budgetår fortsätta med inköpen av varor för statlig lagerhållning utöver den tidigare beslutade ramen, 140 miljoner kronor. Då den ytterligare utvidgning av lagerhållningen som nu kan övervägas synes böra gå utöver även den gräns som uppdrages av de riksgäldskontoret lämnade förskottsmyndigandena å sammanlagt 200 miljoner kronor, torde förslag lämpligen böra föreläggas riksdagen om en vidgad finansieringsfullmakt utan avvaktande av den proposition i valutafrågan som senare bör framläggas.

Utnyttjandet av den riksgäldskontoret lämnade finansieringsfullmakten är bundet genom riksdagens beslut om den omfattning vari inköp må verkställas. Fullmaktens utsträckning synes mig därför icke, såsom hittills skett, behöva siffermässigt bestämmas av riksdagen. Mera praktiskt synes vara att ett bemyndigande gives riksgäldskontoret att intill utgången av nästa budgetår förskottsvis tillhandahålla de medel som erfordras för den av riksdagen medgivna upphandlingen. Frågan om eventuell förnyelse av fullmakten torde få anmälas för riksdagen i samband med att medel äskas för täckande av utgifter finansierade genom förskott.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att riksgäldskontoret intill utgången av budgetåret 1939/40 må förskottsvis, genom överlämnande av statsskuldbevis med form och förfallotid bestämda i samråd med riksbanken, ställa medel till förfogande för myndighet, åt vilken uppdrages att enligt fastställda direktiv och i av riksdagen medgiven utsträckning verkställa inköp för statens räkning från utlandet, att användas för förvärv från riksbanken av för nämnda verksamhet erforderliga belopp i guld och valutor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fritz af Petersens.